

Anotace

Ve své dizertační práci – *Pokus o postižení role posvátna v hudbě. Povaha a uplatnění posvátna v hudbě Richarda Wagnera* – usiluji o hledání spojníc a rozdílů mezi oblastmi náboženství (a teologie) a hudby (a umění jako takového). Shledávám, že náboženská zkušenost člověka je příbuzná s estetickou zkušeností v její plnosti. Nejde však mezi nimi o poměr identický, nýbrž analogický. Jestliže se snažíme uchopit roli posvátna v hudbě, musíme zahrnout kontext historický, teologický, filosofický a estetický. Poté co veškerý kontext prozkoumáme a zhodnotíme, je třeba jej znovu odložit a osvobodit se od něj, abychom se mohli dopracovat jádra zkoumaného problému a nejhlubšího významu uměleckého díla.

Pro podrobnější zkoumání vztahu mezi náboženstvím a hudbou jsem zvolila dílo Richarda Wagnera. Důvodem byla skutečnost, že jeho dílo je plné protichůdných vlivů a vzájemně si odporujících zdrojů a je v něm vtěleno mnoho mimohudebního materiálu, včetně náboženských látek. Z tohoto hlediska je Wagner exemplárním příkladem dané problematiky. Je třeba se skrze všechny vrstvy postupně dopracovat až do samého středu uměleckého díla. Potom jsou závěry, které učiníme, výsledkem důkladného bádání a náš pohled se přibližuje vnitřní pravdě díla, které vnímáme a posuzujeme. Ambivalentní momenty ve Wagnerově životě a díle mají být uchopeny a pojmenovány a výsledně překročeny, abychom se dostali k pravému pokladu hudby, skrytému pod nánosy nejrůznějších významů a vlivů.

Shledávám oblast hudby příbuznou s oblastí náboženství v její vnitřní orientaci (dotýkání se hlubiny lidského života) a zároveň velmi rozdílnou, co se týče cíle a požadavků, které kladou na člověka. Náboženská zkušenost obrací oči člověka vždy k nějakému konkrétnímu úkolu či k celkové změně života, zatímco estetická zkušenost nás osvobozuje, ale nic po nás nežadá. Přesto se odraz posvátna zjevuje v umění, a zvláště v hudbě, jedinečným způsobem.

Klíčová slova: náboženství, posvátno, hudba, umění, estetická zkušenost, německý idealismus, existencialismus, mysticismus.